

Biblioteksplan

för Hofors kommun 2018 – 2020

Antagen av Barn- och utbildningsnämnden 2017-12-12

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Biblioteksverksamheten i Hofors kommun.....	3
3. Kommunens värdegrund och framtidsstrategi.....	5
4. Styrdokument och riktlinjer	5
5. Vision för biblioteksverksamheten i Hofors kommun 2025.....	6
6. Bibliotekens mål.....	7
6.1 Mål tillgänglighet.....	7
6.2 Mål digital delaktighet.....	7
6.3 Mål läsfrämjande insatser för barn och ungdomar	8
6.4 Mål läsfrämjande insatser för vuxna	8
7. Referenser.....	9
Bilaga 1.....	10

1. Inledning

Enligt bibliotekslagen ska kommuner anta en biblioteksplan:

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Paragrafen om att anta biblioteksplaner i lagen är tvingande och har antagits för att säkerställa att biblioteksplanen är politiskt antagen samt att den är en separat handling. Att biblioteksverksamhet beskrivs i exempelvis den regionala kulturplanen räcker inte. Däremot går det bra att knyta biblioteksplanen till den regionala kulturplanen. De kommunala biblioteksplanerna ska innehålla information om folkbibliotek, skolbibliotek och medieförsörjning mellan andra kommunala institutioner eller biblioteksverksamheter. I Hofors kommun finns ett beslut från kommunstyrelsen att en samlad plan för kommunens biblioteksverksamhet ska finnas.

Biblioteksplanen är med andra ord ett beslutat styrdokument som beskriver den samlade biblioteksverksamheten. Biblioteksplanen skildrar även dess möjligheter att tillgodose medborgarnas tillgång till bland annat litteratur i olika former. Biblioteksplanen är samtidigt ett strategiskt dokument för långsiktig utveckling av biblioteksverksamheten i Hofors kommun. Föreliggande plan ersätter den tidigare biblioteksplanen 2015-2017. Uppföljning görs regelbundet i årsredovisningar. I kommande utvärdering och uppföljning av biblioteksplanen kommer *Modell för prövning av barnets bästa, i en bibliotekskontext* användas gällande mål för läsfrämjande insatser för barn och ungdomar. Modellen är framtagen under utbildningen *Löpa linan ut*. Biblioteksplanen ska revideras senast 2020. Varje år redovisas statistik till Sveriges offentliga biblioteksstatistik som Kungliga biblioteket sammanställer. Till denna biblioteksplan finns det kopplat en handlingsplan – *Handlingsplan för biblioteksverksamheten i Hofors kommun 2018 – 2020*.

2. Biblioteksverksamheten i Hofors kommun

All biblioteksverksamhet i Hofors kommun är i den kommunala organisationen inordnad under Barn- och utbildningsnämnden. Hofors kommun är en finsk förvaltningskommun och särskild uppmärksamhet ska ägnas åt det finska språket och den finska kulturen.

I Hofors kommun är folkbiblioteksverksamheten organiserad i två enheter. Huvudbiblioteket finns i centrala Hofors och en integrerad folk- och skolbiblioteksfilial finns i Torsåker på Solberga skola. Huvudbiblioteket har ansvar för den övergripande folkbiblioteksverksamheten i kommunen samt för det digitala biblioteket (se förklaring nästa stycke).

Sedan år 2006 har folkbiblioteken i Hofors kommun ingått i ett större samarbete – HelGe-biblioteken – ett samarbete mellan alla kommuner i Gävleborgs län. HelGe-biblioteken har en gemensam biblioteksdatabas och gemensamma avtal för e-böcker, inköp av fack- och skönlitteratur i olika medieformer, transporter samt webbplats. Samarbetet innebär att bibliotekens användare får tillgång till ett massivt utbud av bland annat fack- och skönlitteratur. HelGe-samarbetet har gemensamma resurser för att kunna satsa på det digitala biblioteket, där biblioteket via nätet blir tillgängligt för låntagaren dygnet runt. De gemensamma resurserna används också för att tillhandahålla e-medier, en medieform som allt fler visar intresse för. I och med detta kan biblioteket utveckla sina möjligheter i arbetet för kunskapsbildning och fri åsiktsbildning.

I Hofors kommun finns det fem stycken grundskoleenheter som alla har skolbibliotek (varav två enheter delar skolbibliotek). Det är dock stor variation och kvalitet på befintliga skolbibliotek. Kommunens enda gymnasieskola har sedan oktober 2012 skrivit en överenskommelse där kommunens folkbibliotek, huvudbiblioteket, fungerar som skolbibliotek. Det är varje enskild skolas rektor som har det yttersta ansvaret för skolbiblioteket. Undantag är Solberga skola som är kommunens integrerade folk- och skolbiblioteksfilial. I kommunen finns det numera en fackutbildad skolbibliotekarie. Skolbibliotekarien utgår från folkbiblioteket och arbetar utåtriktat med olika former av lässtimulerande arbete på kommunens skolbibliotek.

Den kommunala vuxenutbildningen, Komvux, saknar eget bibliotek och elever där hänvisas till huvudbiblioteket.

3. Kommunens värdegrund och framtidsstrategi

Den värdegrund som gäller för Hofors kommun som helhet gäller också för biblioteken: *Respekt*, *Professionalism* och *Ansvar*. Även kommunens framtidsstrategi, vars syfte är att skapa ytterligare resurser för att kommunen ska kunna driva en kvalitativ verksamhet inom alla områden, gäller för biblioteken. Den strategiska inriktningen är en växande kommun med en hållbar utveckling. Kommunens sex övergripande mål är att:

- främja ett positivt företagsklimat
- det är tryggt och utvecklande att bo och leva i Hofors kommun
- för kommuninvånarnas bästa får inte kostnaderna för kommunens verksamheter överstiga intäkterna
- vara en attraktiv arbetsgivare
- vara en positiv arbetsplats
- vara en miljöinriktad kommun som bidrar till hållbar utveckling

Barn- och utbildningsnämnden har antagit målet att "Biblioteket ska vara en naturlig mötesplats för olika kulturuttryck med en god läsmiljö och god tillgänglighet".

4. Styrdokument och riktlinjer

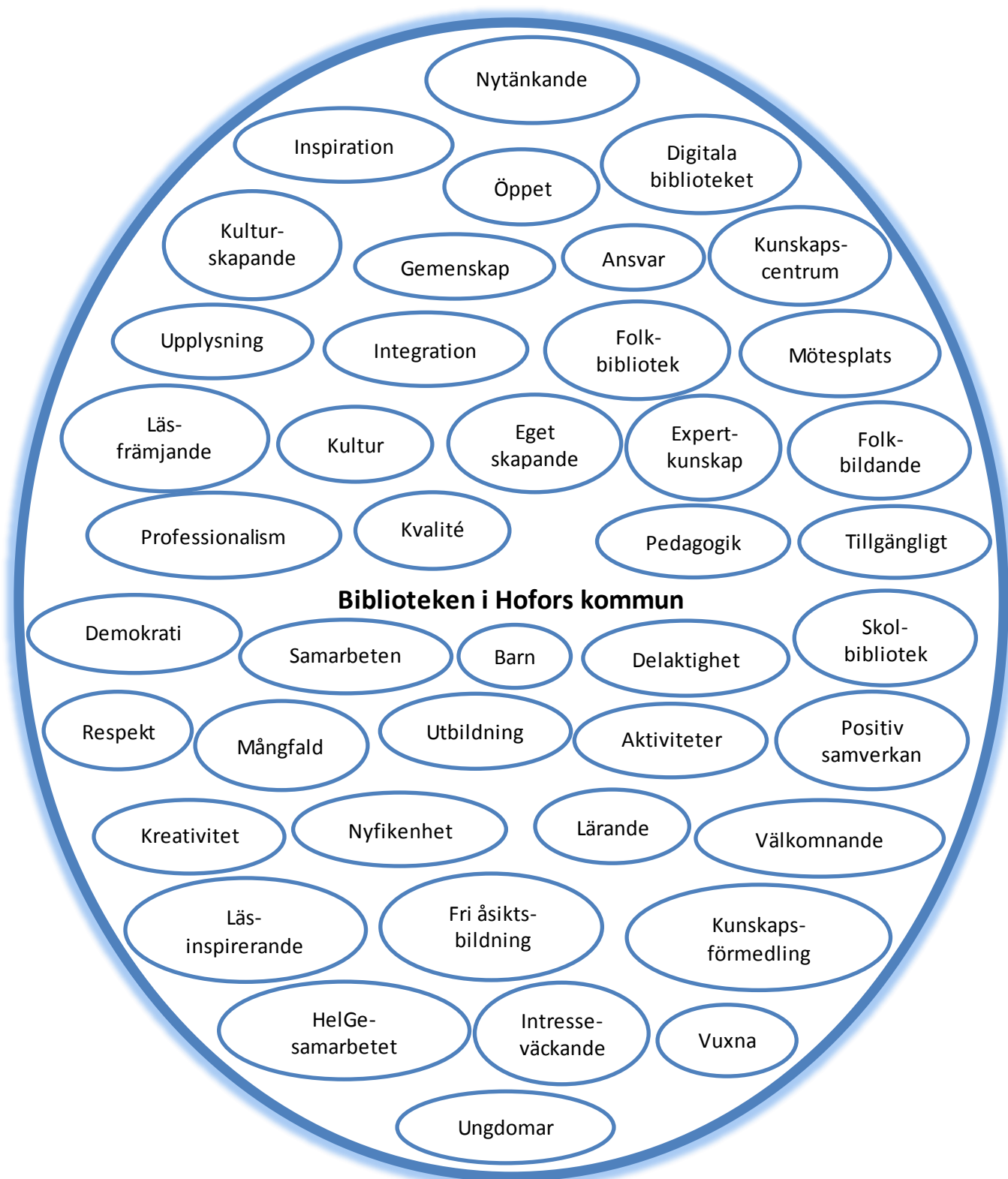
- Bibliotekslagen (2013:801)
- FNs konvention om barnets rättigheter – barnkonventionen
- Unescos¹ och IFLAs² folkbiblioteksmanifest och skolbiblioteksmanifest
- Bibliotekens internationella manifest
- Skollagen (2010:800)
- Skolinspektionens krav på skolbibliotek
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr 11 och Läroplan för grundsärskolan Lgrs 11
- Kommunens samt barn- och utbildningsnämndes styrdokument

¹ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

² International Federation of Library Associations and Institutions

5. Vision för biblioteksverksamheten i Hofors kommun 2025

Ett av barn- och utbildningsnämndens mål är att *"Biblioteket ska vara en naturlig mötesplats för olika kulturuttryck med en god läsmiljö och god tillgänglighet"*.

6. Bibliotekens mål

Enligt bibliotekslagen är vissa grupper särskilt prioriterade:

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

- 1. de nationella minoritetsspråken,*
- 2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och*
- 3. lättläst svenska.*

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

I bibliotekens dagliga verksamhet ingår det aktiviteter som riktar sig till dessa särskilt prioriterade grupper. Utöver dessa aktiviteter är nedanstående mål prioriterade under biblioteksplanens gällande period.

6.1 Mål tillgänglighet

Enligt bibliotekslagen ska alla ha tillgång till ett bibliotek och det ska vara tillgängligt för alla. Detta gäller exempelvis både de fysiska lokalerna samt det digitala biblioteket. Biblioteken ska uppfattas som tillgängligt på så sätt att en besökare känner sig välkommen, delaktig och väl bemött. Biblioteken ska arbeta för att bli inbjudande och engagerande, nå nya och ovana biblioteksbesökande och ge besökaren möjligheten att kunna möta olika kulturuttryck. Biblioteken ska vara tillgängliga för alla kommunens språkgrupper och biblioteken ska ha öppettider som passar alla.

6.2 Mål digital delaktighet

Mål gällande digital delaktighet är ett utökat deltagande i olika kampanjveckor där e-tjänsternas tillgänglighet är i fokus och vars syfte är att få fler bli bekväma med internet och e-tjänster. Ytterligare mål är att bibliotekens personal ska ha grundläggande kunskaper i de digitala tjänster samt teknik som erbjuds till bibliotekens besökare.

6.3 Mål läsfrämjande insatser för barn och ungdomar

Biblioteken har ett nära samarbete med varandra och ska med relevant bestånd verka för att arbeta läsfrämjande för barn och ungdomar. Biblioteken ska erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken och i Hofors kommun gäller detta särskilt det finska språket. Biblioteken ska även erbjuda litteratur på andra språk och förutom svenska också lättläst svenska. Bibliotekens programverksamhet ska vara läsfrämjande och därtill även stödja barn och ungdomars lärande. Biblioteken ska verka för att nå alla barn och ungdomar i kommunen genom att arbeta läsinspirerande.

6.4 Mål läsfrämjande insatser för vuxna

Folkbiblioteket ska med relevant bestånd och programverksamhet verka för att arbeta läsfrämjande för vuxna samt stödja vuxnas lärande. Biblioteken ska erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken och i Hofors kommun gäller detta särskilt det finska språket. Biblioteken ska även erbjuda litteratur på andra språk och förutom svenska också lättläst svenska. Folkbiblioteket ska verka för att nå alla vuxna i kommunen genom att arbeta läsinspirerande.

7. Referenser

Bibliotekslagen (2013:801)

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801 (Hämtad 2017-10-23)

FNs konvention om barnets rättigheter – barnkonventionen

<https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen> (Hämtad 2017-10-23)

Unescos folkbiblioteksmanifest och skolbiblioteksmanifest

<http://u4614432.fldata.se/wp-content/uploads/2013/08/Folk-och-Skolbiblioteksmanifestet-Nr-2-2000.pdf> (Hämtad 2017-10-23)

Bibliotekens internationella manifest

<http://www.biblioteksforeningen.se/wp-content/uploads/2017/01/bibliotekens-internationella-manifest-webb-utskrift.pdf> (Hämtad 2017-10-23)

Skollagen (2010:800)

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800 (Hämtad 2017-10-23)

Skolinspektionens krav på skolbibliotek

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Rad-och-vagledning/Stallningstaganden/skolbibliotek/> (Hämtad 2017-10-23)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr 11

<https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf3813.pdf%3Fk%3D3813> (Hämtad 2017-10-23)

Läroplan för grundsärskolan Lgrsä 11

<https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf2593.pdf%3Fk%3D2593> (Hämtad 2017-10-23)

Bibliotekslag (2013:801)

Svensk författningssamling 2013:801 t.o.m. SFS 2017:768
SFS nr: 2013:801

Tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar landstingen och de kommuner som inte ingår i ett landsting.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.
6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag.

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje landsting och de kommuner som inte ingår i ett landsting ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknuter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 §/Upphör att gälla U:2018-01-01/ Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

16 §/Träder i kraft I:2018-01-01/ Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen. Lag (2017:768).

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet.

Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.